

Spis treści

Wprowadzenie	11
1. Młodość i młodzież – wyjaśnienie istoty i zakresu pojęć	11
2. Problematyka badań i opis źródeł zastosowanych w treści książki	16
Rozdział I. Religia, religijność i moralność w ujęciu teoretycznym	25
1. Religia i religijność jako przedmiot badań socjologicznych	25
a) Próby określenia istoty i funkcji religii	25
b) Definicje i parametry religijności	32
c) Typy (formy) religijności	40
(1) Religijność instytucjonalna – religijność kościelna	41
(2) Religijność selektywna – wybiórcza	45
(3) Religijność subiektywna – sprywatyzowana	50
d) Społeczny wymiar religijności	56
e) Religia katolicka w ocenie młodzieży polskiej	58
2. Moralność jako przedmiot badań socjologicznych	60
a) Istota, typy i społeczny wymiar moralności	63
b) Modele badania moralności	70
c) Moralność religijna i moralność świecka	71
Podsumowanie	77
Rozdział II. Identyfikacje wyznaniowe, religijne i kultyczne młodzieży polskiej	79
1. Przynależność wyznaniowa	82
2. Przynależność religijna	88
3. Motywy wiary religijnej i niewiary	106
4. Częstotliwość spełniania praktyk religijnych	115
5. Wiara i religijność badanej młodzieży i jej rodziców na tle zmiany społecznej	123
Podsumowanie	135
Rozdział III. Wiedza religijna badanej młodzieży i źródła jej uzyskiwania	137
1. Źródła wiedzy religijnej wskazane przez badaną młodzież	140
a) Katecheza szkolna	141
b) Rozmowy i dyskusje o religii i Kościele w rodzinie młodzieży	145
c) Książki, czasopisma i prasa o profilu katolickim	149
d) Biblia jako podstawowe źródło wiedzy religijnej	155

e) Rola radia i telewizji w przekazywaniu i utrwalaniu wiedzy religijnej	158
f) Rola Internetu w przekazywaniu i utrwalaniu wiedzy religijnej	163
2. Wskaźniki wiedzy religijnej badanej młodzieży	171
a) Znajomość i rozumienie dogmatu o Trójcy Świętej	172
b) Znajomość cech osobowych Jezusa Chrystusa	176
c) Wiedza młodzieży o losie duszy po śmierci człowieka	181
d) Znajomość liczby ksiąg Ewangelii i imion ich domniemanych autorów	184
e) Znajomość liczby i nazwy oraz rozumienie istoty sakramentów	187
f) Znajomość świąt kościelnych oraz ocena ich ważności i wartości religijnej	192
Podsumowanie	198
Rozdział IV. Wiara i wierzenia religijne badanej młodzieży	201
1. Teocentryczne dogmaty wiary katolickiej	206
a) Bóg jako Siła Wyższa	207
b) Bóg w Trójcy Osób Boskich	211
c) Bóg stwórcą świata i ludzi	215
d) Bóg – opiekujący się ludźmi i światem	222
2. Chrystologiczne dogmaty wiary katolickiej	229
a) Człowieczeństwo i bóstwo Jezusa Chrystusa	230
b) Męka i śmierć Jezusa na krzyżu	235
c) Zmartwychwstanie i wniebowstąpienie Jezusa Chrystusa	238
d) Jezus Chrystus realnie obecny w Eucharystii	241
3. Eschatologiczne dogmaty wiary katolickiej	245
a) Grzech pierworodny ludzi i jego skutki	251
b) Koniec świata, paruzja Chrystusa i sąd ostateczny	254
c) Zmartwychwstanie ludzi z ciałem i duszą	257
d) Nieśmiertelność duszy człowieka	261
e) Życie wieczne i własne zbawienie po śmierci	264
f) Niebo jako nagroda i piekło jako kara wieczna po śmierci	268
g) Dogmaty katolickie a wiara młodzieży w reinkarnację	274
4. Maryjne dogmaty wiary katolickiej	282
a) Niepokalane poczęcie Najświętszej Maryi Panny	284
b) Dziewicze poczęcie i urodzenie Jezusa przez Maryję Pannę	286
c) Maryja Dziewica matką Chrystusa – Syna Bożego	290
d) Wzięcie do nieba z ciałem i duszą matki Jezusa Chrystusa	293
5. Eklezjalne dogmaty wiary katolickiej	296
a) Kościół jako wspólnota religijna założona przez Jezusa Chrystusa	297
b) Kościół jako wspólnota duchowa – Mistyczne Ciało Chrystusa	305
c) Podstawowe cechy Kościoła: jeden, święty, powszechny i apostołski	307
d) Religijna i zbawcza rola Kościoła	309
Podsumowanie	317
Rozdział V. Praktyki religijne badanej młodzieży	319
1. Obowiązkowe powtarzalne praktyki religijne	322

a) Uczestniczenie młodzieży w mszy świętej niedzielnej i świątecznej	324
b) Uczestniczenie młodzieży w spowiedzi i komunii wielkanocnej	337
2. Nadobowiązkowe prywatne i publiczne praktyki pobożne młodzieży	343
a) Prywatne praktyki pobożne	344
(1) Codzienna modlitwa indywidualna	345
(2) Rytuały i obrzędy religijne w rodzinie	358
b) Publiczne praktyki religijne	371
(1) Uczestniczenie we mszy świętej w dni robocze	371
(2) Przystępowanie do spowiedzi w ciągu roku	374
(3) Przyjmowanie komunii przez młodzież w dni robocze	379
c) Motywacje wiary i praktyk religijnych	384
Podsumowanie	393

Rozdział VI. Kościół instytucjonalny w świadomości badanej młodzieży

1. Kościół instytucjonalny w perspektywie socjologicznej	395
2. Kościół instytucjonalny w wyobrazeniach i ocenach młodzieży	402
a) Interpretacja istoty Kościoła instytucjonalnego	404
b) Zaufanie i nieufność do Kościoła instytucjonalnego	407
c) Społeczno-polityczna aktywność Kościoła	415
d) Autorytet i władza Kościoła w społeczeństwie	428
e) Lęki i obawy młodzieży związane z Kościołem instytucjonalnym	439
Podsumowanie	443

Rozdział VII. Parafia rzymskokatolicka w świadomości badanej młodzieży

1. Socjologiczne ujęcie parafii rzymskokatolickiej	448
2. Parafia rzymskokatolicka w wyobrazeniach i ocenach młodzieży	453
a) Istota, funkcje i zadania parafii	454
b) Zainteresowanie sprawami własnej parafii	458
c) Identyfikacja z własną parafią i z kościołem parafialnym	465
d) Osobista więź młodzieży z macierzystą parafią	470
e) Zaangażowanie młodzieży w życie społeczne parafii	476
Podsumowanie	484

Rozdział VIII. Kapłaństwo hierarchiczne i kapłani w świadomości młodzieży

1. Geneza kapłaństwa i określenie istoty kapłana w ujęciu socjologicznym	487
2. Powołanie kapłańskie w wyobrazeniach i ocenie badanej młodzieży	495
3. Aksjologiczny wymiar kapłaństwa w wyobrazeniach i ocenach młodzieży	503
a) Prestiż kapłaństwa i autorytet księży w parafii i społeczeństwie	504
b) Prestiż zawodowy i awans społeczny kapłaństwa	509
c) Zapotrzebowanie na kapłaństwo w rodzinie i społeczeństwie	517
4. Religijna i społeczna rola księdza parafialnego w ujęciu młodzieży	524
a) Socjologiczne ujęcie roli społecznej księdza	524
b) Kapłaństwo instytucjonalne jako podstawa społecznej roli księdza	526

c) Składniki i realizacja społecznej roli księdza w parafii	527
d) Zakres społecznej roli księdza parafialnego	529
5. Styczności i więź osobista młodzieży z księżmi w parafii	534
6. Model i wzór osobowy księdza parafialnego w ujęciu badanej młodzieży	539
a) Socjologiczne ujęcie modelu i wzoru osobowego księdza parafialnego	539
b) Wzór osobowy i model kapłana w ujęciu badanej młodzieży	541
Podsumowanie	552

Rozdział IX. Rola religii w życiu ludzi w ocenie badanej młodzieży

1. Religia katolicka jako kryterium uczciwości moralnej ludzi	556
2. Religia katolicka jako istotny warunek sensu i celu życia ludzkiego	558
3. Wpływ religii katolickiej na poczucie szczęścia i satysfakcji życiowej u ludzi	574
4. Wpływ religii katolickiej na różne sfery moralności ludzi	580
5. Wpływ religii katolickiej na wychowanie i socjalizację młodzieży na tle zmiany pokoleniowej	585
6. Wpływ religii katolickiej na akceptację przez ludzi bólu, cierpienia i śmierci	589
7. Religia rzymskokatolicka wśród innych religii uniwersalnych	601
Podsumowanie	604

Rozdział X. Moralność subiektywna i prospołeczna badanej młodzieży

1. Powszechność norm etycznych i absolutność wartości moralnych	612
2. Dekalog jako podstawa moralności ludzi	626
3. Moralność subiektywna w ujęciu badanej młodzieży	638
a) Zasada „cel uświęca środki” i jej zastosowanie	640
b) Zasada „miłości bliźniego” i jej stosowanie	644
c) Osobista przyzwoitość moralna w opinii badanej młodzieży	653
d) Permisywizm i relatywizm moralny badanej młodzieży	657
4. Moralność prospołeczna w ujęciu badanej młodzieży	666
a) Niemoralne zachowania i działania ludzi	668
b) Wzajemna pomoc	675
c) Eutanazja jako problem moralny i społeczny	685
5. Moralność godnościowa w ujęciu badanej młodzieży	696
a) Godność człowieka – jej istota, rodzaje i uwarunkowania	696
b) Godność człowieka w hierarchii wartości Polaków	712
c) Godność człowieka w hierarchii wartości badanej młodzieży	721
d) Czynniki zagrażające godności człowieka	735
Podsumowanie	744

Rozdział XI. Moralność małżeńska i rodzinna w ujęciu badanej młodzieży

1. Małżeństwo i rodzina w powszechnym systemie wartości	752
a) Małżeństwo wśród wartości podstawowych i uroczystych	752
b) Rodzina jako wartość naczelną wśród wartości codziennych	767
2. Religijna i świecka koncepcja małżeństwa i rodziny	777
a) Małżeństwa sakramentalne i małżeństwo świeckie	781

b) Postawy młodzieży wobec ślubu kościelnego i cywilnego	784
c) Trwałość i nierozzerwalność małżeństwa sakramentalnego	788
d) Problematyczność rozwodów małżeńskich	794
e) Wierność i zdrada małżeńska	803
3. Płodność małżonków i dzietność rodziny	813
Podsumowanie	822
Rozdział XII. Moralność seksualna w wyobrażeniach i ocenie badanej młodzieży.	825
1. Przedmałżeńska czystość seksualna i jej wartość	827
2. Współżycie seksualne pary po ślubie cywilnym a przed ślubem kościelnym	831
3. Rola i znaczenie współżycia seksualnego w małżeństwie	837
4. Antykoncepcja i naturalna regulacja poczęć	842
5. Aborcja – jej sytuacje i okoliczności oraz konsekwencje	853
6. Pozaustrojowe zapłodnienie metodą in vitro	864
Podsumowanie	870
Zakończenie. Problem kondycji religijno-moralnej młodzieży polskiej	873
Bibliografia	887